

ВЗАЄМОДІЯ ЛЕКСИЧНОЇ І ГРАМАТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ ДІЄСЛІВНОГО ПРЕДИКАТА У ВИРАЖЕННІ ПЕРСОНАЛЬНОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТА

У статті розкрито особливості взаємодії лексичної та граматичної семантики дієслівного предиката у вираженні персонального статусу суб'єкта речення.

Ключові слова: персональність, дієслово, предикат, семантика, особа

Сучасним граматичним дослідженням властиве прагнення пояснити закономірності організації та функціонування синтаксичних структур через встановлення засобів і способів вербалізації поняттєвих категорій. Такий підхід дозволяє виявити глибинні основи формування речення, складний механізм висловлення думки. Оскільки дієслівне речення визнають основним типом простого речення в синтаксичній системі української мови, саме такі структури стали об'єктом численних граматичних студій, а з огляду на те, що семантика дієслова-предиката виступає конструктивним центром речення, її потрактування стало необхідним компонентом вивчення речення в цілому. Проте, незважаючи на ґрунтовні праці українських мовознавців, присвячені питанням семантики дієслівних лексем, сутності морфологічних категорій дієслова, структури й семантики дієслівного речення в українській мові, досі комплексно не вивчено вербалізацію всіх поняттєвих категорій, що є визначальними в організації простого дієслівного речення.

Понятійна категорія персональності, яка характеризує учасників позначуваної ситуації через їх співвіднесення з учасниками комунікації, є однією з тих універсальних категорій, що необхідні для творення речення. Семантика персональності належить до тих категорійних значень, що наявні в будь-якому реченні. «Семантичну структуру речення реалізують категорійні значення, що є універсальними, – підкреслює М. В. Мірченко. – Морфологія окремої мови виступає лише як «техніка» їхнього формування» [9, 42]. В українській мові носіями семантики персональності можуть бути одиниці багатьох мовних рівнів, проте центральними у відповідному функціонально-семантичному полі є граматичні форми дієслів і займенникових іменників.

Граматичну категорію персональності в українському мовознавстві кваліфікують як суперкатегорію, що представлена у структурі дієслова та прономінатива, і складову загальнореченнєвої категорії предикативності [9, 230–231]. Незважаючи на її важливість для формування речення, сьогодні відсутнє комплексне ґрунтовне дослідження граматичної категорії персональності на матеріалі української мови. Окремі питання, пов'язані зі специфікою функціонування морфологічних і синтаксичних одиниць, засобами вербалізації персональних значень у своїх працях висвітлювали О. В. Болух, І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, С. Я. Єрмоленко, А. П. Загнітко, О. В. Китиця, М. В. Мірченко, М. Я. Плющ, Л. Г. Погиба, М. С. Скаб та інші лінгвісти. Проте досі проблема цілісного адекватного наукового опису категорії персональності в українській мові залишається відкритою.

Мета цього дослідження – з'ясувати особливості взаємодії лексичної та граматичної семантики дієслівного предиката у вираженні персонального статусу суб'єкта речення.

Кожне речення має власну персональну характеристику. Вказівка на співвідношення учасників дії і ситуації мовлення може здійснюватися за допомогою різних його компонентів. При цьому різні аспекти відношення до особи є нерівноцінними з погляду структурної та семантичної необхідності. Відношення до особи суб'єкта речення є провідним у порівнянні з персональним статусом об'єкта. Персональна кваліфікація суб'єкта є необхідним компонентом семантики кожного речення. Навіть тоді, коли в усіх інших відношеннях суб'єкт залишається невизначеним, семантична ознака «особа»/ «не-особа» обов'язково виражається [2, 21]. На позначення персонального статусу суб'єкта орієнтовані в українській мові граматичні форми особи дієслова як центральної частини мови. За словами А. Вежицької, яка розглядає граматику як концентровану семантику, граматичні категорії відображають систему значень, які на підсвідомому рівні вважаються особливо важливими в певній мові [3, 44]. Отже, відношення до особи суб'єкта речення в українській мові можна кваліфікувати як необхідне для інтерпретації, концептуалізації та категоризації дійсності й усвідомлення місця і функцій у цій дійсності людини. Підтвердження важливості вираження відношення до особи суб'єкта можна вбачати і в тому, що ця семантика часто виражається кількома компонентами речення, наприклад,

семантикою суб'єкта й значенням та граматичною формою дієслівного предиката: *Кого ти сподіваєшся зустріти, а най і стрінеш – віри не дойдеш?* (В. Стус).

У реченні персональний статус суб'єкта встановлюється через взаємодію семантики суб'єктної і предикатної синтаксеми. Дієслівні предикати вважають «найпоказовішим типом, бо вони чітко розрізняються за семантичними функціями», «відіграють активну організаційну роль у семантично елементарному реченні» [5, 217]. Серед численних граматичних категорій дієслова одні мають власне-дієслівний характер, інші є похідними, залежать від зв'язків і відношень з іншими компонентами речення. За словами І. Р. Вихованця, «категорії особи, числа і роду не становлять суто дієслівних категорій, хоча їх морфологічні показники наявні у структурі дієслова» [6, 44]. Дієслівний предикат є центральним компонентом речення: він визначає структуру й семантичний характер складників речення і концентрує в собі найважливіші значення, не тільки впливаючи на своє оточення, але й зазнаючи впливу з боку непередикатних синтаксем. Як влучно відзначив І. Р. Вихованець, «категорії роду, числа і особи взаємоперетинаються у двох основних частинах мови – іменникові і дієслові – і в проєкцію на синтаксичну систему виражають морфологічними засобами тісний зв'язок іменника і дієслова у структурі речення» [6, 44]. Водночас учений називає категорію особи найцентральною з-поміж невластивих-дієслівних, «оскільки вона взаємодіє із власне-дієслівними категоріями часу і способу і нерідко об'єднується з ними у спільному службовому афіксові» [6, 104]. Аналізуючи граматичну природу категорії особи в іменах і дієслові, М. Я. Плющ зазначає, що ця категорія «тісно об'єднує своєю семантикою іменники, займенники і дієслова, своєрідно реалізуючись у кожному з названих класів слів» [11, 100], при цьому «в іменнику та займеннику має функціонально-семантичний статус, а в дієслові – статус морфологічної категорії, спрямованої в синтаксис» [11, 103]

Було б перебільшенням уважати, що персональна семантика предиката є тільки своєрідним відбиттям певного персонального значення іменника-суб'єкта. Як зауважує О. І. Леута, «крім власне процесуальної ознаки, дієслово найчастіше містить у своїй структурі певну кількість субстанційних сем (суб'єктної, об'єктної, інструментальної тощо), включаючи до свого значення узагальнене уявлення про типову мікроситуацію, що описується за допомогою дієслова і відповідних його зв'язків та відношень» [8, 22]. Дієслівний предикат зданий самостійно, без вербалізації суб'єкта, вказувати на персональний статус останнього за допомогою особових флексій. Проте, як відомо, граматичне значення персональності виражається в межах однієї дієслівної форми тільки в теперішньому чи майбутньому часі дійсного способу, в наказовому способі. Решта дієслівних форм не мають граматичних значень особи, отже, персональний статус суб'єкта встановлюється тільки завдяки суб'єктній синтаксемі, наприклад: *Ти відійшла – і я тебе збагнув* (В. Стус); *Вона була задумлива, як сад* (М. Вінграновський). На думку М. В. Мірченка, займенникові іменники в єдності з дієсловом-присудком у формі минулого часу, умовного способу «виступають як аналітичні синтаксичні морфеми, що передають одночасно вказівку на предмет і диференціюють особову семантику» [9, 231–232]. А. П. Загнітко називає форми минулого часу й умовного способу потенційно особовими і вважає, що «вони утворюють площину потенційно аналітичних форм» [7, 29]. Учений підкреслює, що особові займенники не можна кваліфікувати як аналітичні префікси. «При всій парадигматичній подібності особових дієслівних форм і особових займенників вони не входять до комплексної парадигми морфологічної категорії особи дієслова, а є автономними величинами з цілком визначеним спектром комунікативних завдань» [7, 29]. На думку А. П. Загнітка, за надлишкової репрезентації особи у конструкціях типу *Ти чекаєш* займенникові лексеми **я**, **ти** не узгоджуються з грамемами стрижневої словоформи, а «обирають» словоформи дієслова відповідно до свого семантичного змісту [7, 29]. Отже, в українській мові наявні синтетичний та аналітичний способи вираження персонального значення дієслівного предиката. У першому випадку на відповідне значення вказує особова флексія, в другому – займенниковий або повнозначний іменник. Кваліфікація займенників як аналітичних синтаксичних морфем дійсно не враховує їх особливості семантики, функцій в організації речення, а також комунікативної ролі. Проте, на нашу думку, варто говорити про особливий зв'язок займенників із дієслівною формою, що за їх допомогою долучається до особової парадигми, коли флексією персональне значення не виражається.

Субстанційні семи реалізуються в дієслові не тільки на рівні граматики, виражаючись за допомогою флексії (семантика персональності, роду, числа), але й на рівні лексики. За спостереженнями Ф. С. Бацевича, денотативні компоненти дієслівної лексеми і ономазіологічні статуси імен суб'єктів узгоджуються, а функціонально-ономазіологічні групи дієслівних предикатів зорієнтовані на відповідні їм у прямих значеннях референційно-відображувальні класи

імен суб'єктів, хоча в мові наявні й денотативно незалежні (відображувально незакріплені) дієслівні предикати, наприклад дієслова загальноекзистенційної семантики, а більшість дієслівних предикатів функціонально і відображувально належать більш ніж до одного референтно-таксономічного класу імен суб'єктів [1, 7–18]. Саме лексична семантика дієслова визначає можливість набуття ним певних граматичних значень. За словами М. Я. Плющ, «координація форм дієслова-предиката з формою імені-підмета за значенням особи здійснюється і семантично, і граматично: дієслово у вираженні семи «особа» «орієнтується» на сему, закладену в іменнику і транспоновану в займенникове слово» [12, 26]. Лексична семантика дієслівного предиката зумовлює можливість його вживання із суб'єктом певного персонального статусу, а отже, й реалізації граматичного значення першої, другої чи третьої особи через відповідну граматичну форму. При цьому зв'язок лексичної семантики та граматичного значення особи простежується в аспекті синтагматики та парадигматики: характер лексичного значення дієслова визначає його сполучувальні можливості та повноту особової парадигми.

Гомональні дієслова мають повну особову парадигму. Решта дієслів, на думку К. Г. Городенської, «не можуть мати особових протиставлень і становлять групу одиниць з неповною особовою парадигмою» [5, 265]. До таких одиниць належать: «1) дієслова, що вживаються тільки в третій особі однини та множини; 2) дієслова, що виступають лише в особових формах множини; 3) дієслова, що мають тільки третю особу однини; 4) дієслова, що виражають лише значення третьої особи множини» [5, 267]. За словами К. Г. Городенської, у прямому значенні стосуватися тільки об'єкта повідомлення і, отже, мати форму третьої особи однини та множини можуть такі семантичні групи дієслів: 1) дієслова, які передають звуковий вияв тварин, птахів та комах: *бекати, вити*; 2) дієслова, які відтворюють звуки доквілля, утворені різними предметами, машинами, пристроями, приладами тощо: *густити, тріщати, цокати*; 3) дієслова, які означають дії, пов'язані з народженням істот: *телитися, жеребитися, пороситися*; 4) дієслова, які виражають дії, пов'язані з життям і поведінкою істот: *гребитися, жалити, кусатися*; 5) дієслова, що позначають процеси, які відбуваються в неживій природі, хімічні реакції, а також фізіологічні процеси: *горіти, жевріти, брунькувати, гіркнути*. У метафоричному вжитку, як слушно зауважує К. Г. Городенська, дієслова названих груп можуть мати форми першої та другої особи, поєднуючись з іменниками, що позначають осіб, водночас дієслова повної особової парадигми можуть перетворюватися на дієслова з неповною парадигмою, здебільшого поєднуючись у такому разі з іменниками, які є назвами реалій флори і фауни [5, 265–267]. Отже, можна говорити що граматична опозиція «III особа – не третя особа» знаходить свій вияв на рівні парадигматики дієслів і базується на онтологічному розрізненні людини та навколишнього світу. Граматичне значення першої та другої особи виражається тільки в тому разі, коли у структурі лексичного значення дієслова наявна суб'єктна сема «особа».

Л. Г. Погиба стверджує, що бестіальним дієсловам властива неповна чотирьохчленна парадигма: вони не мають тільки форм першої особи однини й множини, проте утворюють форми другої та третьої особи однини та множини [13, 9]. Тільки в третій особі, на думку дослідниці, вживаються предметні дієслова, які за значенням можна поділити на такі групи: 1) із семантикою граматичних дій: *запилюватися, досягати*; 2) із семантикою натуральних дій: *акумуляватися, струмувати*; 3) із семантикою мембранальних дій: *ятритися* (про рану), *перетравлюватися* (про їжу); 4) із семантикою конкретних процесів, приписаних предметам (їжі, одязі): *зацукровуватися* (про мед, варення); 5) з абстрактним значенням: *тяжіти* (про думку, оточення) [13, 10]. Дійсно, деякі бестіальні дієслова можна вжити у формі другої особи, проте таке вживання, очевидно, можливе насамперед щодо свійських тварин, щодо дій, які людина вважає контрольованими твариною; крім того, вони виглядають природнішими із запереченням, відображаючи реакцію людини на дії тварини, наприклад: *не гарчи, не кусайся*. Такі вживання для дієслів бестіального значення є винятковими, вони спричинені своєрідною метафоризацією. У прямому значенні і бестіальні, і предметні дієслова можуть мати тільки форму третьої особи, на відміну від гомональних дієслів, яким властива повна особова парадигма. Як зауважує О. І. Леута, «Суб'єктність реалізує одночленну парадигму (3-я особа) дієслівного предиката, що не дає можливості утворення заперечних і імперативних форм. Пор.: *Там щось чорніє* але не *Там щось не чорніє. Не чорнійся щось там!* [8, 109].

Можливість уживання дієслова у формі першої, другої або третьої особи залежить не тільки від його зв'язку з такими класами імен суб'єктів як „люди”, „тварини”, „рослини” тощо. На сполучуваність дієслова з певними персональними типами суб'єкта впливають також інші компоненти його семантики. Зокрема, важливе значення має зв'язок персональної семантики із

просторовим значенням. **Я** виступає одним з важливих просторових орієнтирів, який пов'язаний з місцем здійснення комунікації і поняттям ближнього простору (**тут**), що протиставлений дальньому (**там**). Тому дієслова, що стосуються сприйняття віддаленого об'єкта не вживаються у формі першої особи. Пор.: *бовваніє* – **бовванію, видніється* – **видніюся*. Характерною для таких слів є форма третьої особи, що перебуває за межами комунікативного акту, отже, за межами ближнього простору. О. В. Падучева відносить такі предикати до слів зі «стереоскопічною» семантикою, що породжує контексти, де виявляється протиставленість першої особи решті осіб дієслівної парадигми [10, 139]. За її словами, предикати такого типу описують «дію чи стан суб'єкта очима зовнішнього спотерігача, який обов'язково не збігається з суб'єктом описуваної дії чи стану» [10, 141]. О. В. Падучева вважає, що вони не поєднуються із суб'єктом у першій особі, вільно вживаючись у другій і третій [10, 141]. На нашу думку, вживання дієслів типу *бовваніти, виднітися* у другій особі також не є абсолютно вільним. Пор. *Він бовваніє* – *Ти бовванієш; Він видніється* – *Ти виднієшся*. Вживання таких дієслів у формі другої особи теперішнього часу вимагає особливого контексту.

До специфічного класу дієслів російської мови, що не вживаються без заперечення в першій особі, О. В. Падучева відносить також такі, що на рівні конотації виражають негативну оцінку суб'єкта стану або дії, наприклад: **Я психую; *Я дурю*. Проте зазначає, що можливі й ситуативні контексти, де такі вислови виглядатимуть природно [10, 141]. Аномальність уживання цілої низки дієслів у формі першої особи теперішнього часу без заперечення або питальної інтонації викликана семантичними й комунікативними чинниками. Пор.: *Він бреше* – *Ти брешеш* – **Я брешу; Він натякає* – *Ти натякаєш* – **Я натякаю; Він підлецується* – *Ти підлецуєшся* – **Я підлецуюсь*. Семантична структура цих дієслів містить такі компоненти, що суперечать ілюктивній меті мовця і, отже, не допускають перформативного вживання, яке за словами З. Вендлера, було б «ілюктивним самогубством» [4, 243–246].

Особлива взаємодія лексичної та граматичної семантики дієслівного предиката у вираженні персонального статусу суб'єкта виявляється у тому разі, коли зміна персональної характеристики суб'єкта спричиняє зміну лексичної семантики. Так, за спостереженнями О. В. Падучевої, дієслова, що позначають емоційний чи ментальний стан людини, є його справжньою констатацією тільки у формі першої особи, оскільки в такому разі суб'єкт мовлення і суб'єкт думки, почуттів збігаються, наприклад: *боюся, кохаю, здогадуюсь*. У формі другої або третьої особи такі предикати вказують на наявність зовнішніх ознак, що свідчать або можуть свідчити про відповідний стан суб'єкта. Тому природними виглядають питання типу *Ти боїшся? Ти любиш морозиво?*, які спрямовані на встановлення істинності або помилковості припущень мовця про стан, думки і вподобання співрозмовника. Подібні висловлювання щодо першої особи у власне питальному значенні не можливі: **Я передчуваю? *Я вважаю?* Аномальність подібних питань О. В. Падучева пояснює також порушенням умов успішності комунікативного акту. Умовою відвертості питання є те, що мовець не знає, чи відповідає дійсності висловлене судження. Однак саме мовець у таких висловлюваннях виступає носієм внутрішнього стану, отже, саме він найкраще знає відповідь [10, 139]. Ю. С. Степанов слушно зазначає, що вживання предикатів емоційного чи ментального стану щодо другої або третьої особи пов'язане зі своєрідною метафорою. У такому випадку не констатується стан людини (це може зробити тільки мовець), а робиться висновок за аналогією з особою самого мовця [15, 8].

Тільки форма третьої особи однини властива також низці дієслів, що мають специфічне значення, яке називають імперсональним, безособовим. На думку І. Р. Вихованця, такі дієслова в українській мові утворюють три основні семантичні групи: 1) стан природи (*світає, смеркає, розвидняється*); 2) фізичний або психічний стан людини (*морозить, спиться, працюється, думається, бажається*); 3) оцінку міри або необхідності якої-небудь дії або стану (*вистачає, бракує, доведеться*). Учений вважає, що назва «безособові дієслова» неадекватно відбиває семантико-граматичну природу цих одиниць, адже вони мають стосунок до граматичної особи, і пропонує кваліфікувати їх як одноособові, а не безособові дієслова [6, 105]. К. Г. Городенська протиставляє такі одноособові дієслова дієсловам з неповною парадигмою, вказуючи на семантичну відмінність названих груп, незважаючи на збіг форм. Одноособові дієслова, що становлять історично замкнуту, закриту для поповнення групу, на її думку, можуть означати: 1) стан природи (*світає, смеркає*); 2) фізичний або психічний стан людини (*морозить, лихоманить*); 3) успіх (*талантиць, щастить*); 4) оцінку міри або необхідності якого-небудь стану (*бракує, вистачає*); 5) бажання (*хочеться, кортить*) [5, 268]. Більшість із них за деяких змін семантики можуть стосуватися будь-якої особи: *мене (тебе, його) морозить, мені (тобі, йому)*

щастить, мені (тобі, йому) бракує, мені (тобі, йому) хочеться. При цьому дія, стан сприймаються як не контрольовані особою, що й засвідчують відповідні мовні форми. Форма третьої особи дієслівного предиката не узгоджується з персональною віднесеністю суб'єкта, бо останній не спричиняє дію чи стан, а зазнає їх впливу. Тільки перша група дієслів, що вказують на стан природи, однозначно належить до сфери третьої особи. У цьому випадку лексична семантика дієслова безпосередньо пов'язана з граматичним значенням третьої особи, а дієслівний предикат із семантикою всеохопного стану не вимагає суб'єктної синтаксеми, хоча може супроводжуватися адвербіальним поширювачем, наприклад: *Надворі почало смеркати* (І. Нечуй-Левицький); *У погану погоду, коли надворі дощило й Криса затихав у вуха вату, він відповідав не до ладу...* (Б. Антоненко-Давидович). Щодо конструкцій з такими дієсловами справедливим було б застосовувати терміни, запропоновані Ю. С. Степановим, – «**воно**»-речення або «**локус**»-речення [14, 168].

У семантичній структурі дієслівного предиката наявна тісна взаємодія лексичного та граматичного значень. Характер лексичного значення дієслова впливає на реалізацію певної граматичної семантики, зокрема на його здатність уживатися з суб'єктом того чи того персонального статусу, набувати відповідних граматичних форм особи. Зв'язок лексичної семантики та граматичного значення особи простежується в аспекті синтагматики та парадигматики: характер лексичного значення дієслова визначає його сполучувальні властивості та повноту особової парадигми.

Грамматичні значення першої та другої особи виражаються в тому разі, коли у структурі лексичного значення дієслова наявна суб'єктна сема «особа», тільки гомональні дієслова мають повну особову парадигму. Проте й деякі з них мають певні обмеження щодо вживання насамперед у формі першої особи, зумовлені семантичним й комунікативними чинниками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Російське дієслово в функціонально-ономасіологічному аспекті вивчення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук : спец. 10.02.01 «Російська мова» / Ф. С. Бацевич. – К., 1995. – 48 с.
2. Булыгина Т.В. Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики) / Т. В. Булыгина, А. Д. Шмелев – М. : Школа «Языки русской культуры», 1997. – 576 с.
3. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков. – М.: «Языки русской культуры», 1999. – 780 с.
4. Вендлер З. Иллокутивное самоубийство / З. Вендлер // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. XVI. Лингвистическая прагматика / Сост. и вст. ст. Н. Д. Арутюновой и Е. В. Падучевой; общ. ред. Е. В. Падучевой. – М. : Прогресс, 1985. – с. 238–250.
5. Вихованець І. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматики укр. мови / За ред. І. Вихованця / Іван Вихованець, Катерина Городенська. – К. : Унів. вид-во «Пульсари», 2004. – 400 с.
6. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті / Іван Романович Вихованець. – К. : Наук. думка, 1998. – 256 с.
7. Загнітко А. А. Аналітизм у системі дієслівних категорій / А. П. Загнітко // Мовознавство. – 1993. – №1. – С.25–32.
8. Леута О. І. Структура і семантика дієслівних речень в українській літературній мові : монографія / О. І. Леута. – К. : Такі справи, 2008. – 205 с.
9. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій : монографія / М. В. Мірченко. – Луцьк : Ред.-вид. відд. „Вежа” Волинського державного університету ім. Лесі Українки, 2001. – 340 с.
10. Падучева Е. В. Высказывание и его соотносительность с действительностью (референциальные аспекты семантики местоимений) / Е. В. Падучева. – М. : Едиториал УРСС, 2002. – 288 с.
11. Плющ М. Грамматична природа категорії особи в іменах і дієслові / Марія Плющ // Актуальні проблеми граматики : [зб. наук. праць / ред. кол.: Василь Ожоган (відп. ред. випуску) та ін.: Наук. зап. Кіровоградського держ. пед. ун-ту ім. В. Винниченка]. – Кіровоград: Кіровоград. Держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка, 1997. – Вип. 2. – С. 100–103.
12. Плющ М. Я. Категория падежа в семантико-синтаксической структуре предложения : автореф. дис. на соискание научн. степени докт. филол. наук : спец. 10.02.02 «Языки народов СССР (украинский язык)» / М. Я. Плющ. – К., 1983. – 48 с.
13. Погиба Л. Г. Формальная и семантическая структура глаголов неполной парадигмы лица и числа в современном украинском литературном языке : автореф. дис. на соискание научн. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.02 «Языки народов СССР (украинский язык)» / Л. Г. Погиба. – К., 1983. – 24 с.
14. Степанов Ю. С. Имена, предикаты, предложения (Семиотическая грамматика / Ю. С. Степанов. – М. : Наука, 1981. – 358 с.
15. Степанов Ю. Пространства и миры – «новый», «воображаемый», «ментальный» и прочие / Ю. Степанов // Философия языка: в границах и вне границ. – Х. : Око, 1994. – [Т.2]. – С.3-18.

В статье рассмотрены особенности взаимодействия лексической и грамматической семантики глагольного предиката при выражении персонального статуса субъекта предложения.

Ключевые слова: персональность, глагол, предикат, семантика, лицо.

The article elucidates the peculiarities of lexical and grammatical interaction withing the semantics of the verbal predicate in agent's personal status of the sentence expressing.

Key words: personality, verb, person, predicate, semantics